

Hållbart liv

Långsiktig verksamhetsinriktning
för Studieförbundet Bilda
för kyrka och samhälle
2023–2026

Innehåll

4	Inledning
6	Vision, uppdrag, verksamhets- idé och värdegrund
9	Bildas syfte och uppdrag
11	Bildas vision, verksamhetsidé och värdegrund
15	Bildas folkbildningspedagogik – som tre kärnvärden
16	Organisation och särart
18	Samverkan med stat, kommuner och regioner
20	Aktör och röst för folkbildningens roll
22	Några övergripande perspektiv för Studieförbundet Bilda

24 Strategisk inriktning för åren 2023–2026

26 Tillsammans bildar vi för hållbart liv

28 Strategiska verksamhetsinriktningar

30 Tro och livstolkning som grund
för existentiell hälsa

32 Möta en ung generation och
utveckla nya former

34 Stärka folkbildningens ledare

36 Stärka deltagarkultur och kreativa
uttryckssätt

38 Bidra till delaktighet, egenmakt
och etablering

40 Ökad digital delaktighet

42 Fördjupat ansvar för vår värld

45 Relaterade dokument

Inledning

Tillsammans bildar vi för *Hållbart liv*! Med den visionen i fokus pekar detta dokument ut den strategiska verksamhetsinriktningen för åren 2023–2026. I en tid präglad av oro ställs existentiella frågor på sin spets. Hur värnar vi fred, frihet och förtröstan? Hur bygger vi hållbara liv i samklang med vår egen djupaste längtan, med människor i vår närhet och med vårt omgivande samhälle? Hur värnar vi tillit, gemenskap och det goda samtalet?

HÄR ÄR VÅR ÖVERTYGELSE att Studieförbundet Bilda, med uppdraget att med kristen livsåskådning som grund bedriva folkbildning, står extra väl rustat att skapa rum för samtal om mening, mål, engagemangets drivkrafter och förutsättningarna för ett hållbart samhällsbygge – både lokalt och globalt. Det är människan, med sitt unika och okränkbara värde, som

står i centrum för folkbildningen. Människan i möte med andra, människan i skapande och växt. Människan i samspel och nyfikenhet sökande.

I DEN INLEDANDE delen av *Hållbart liv* beskrivs Bildas uppdrag, bildnings-syn och verksamhetsidé, vår värdegrund och våra kärnvärden. Vi ger

också en överskådlig beskrivning av vår organisation och vår särart – formad av nära relationer till medlemsorganisationerna. I Bilda möts svensk frikyrkorörelse, tusenåriga kyrkliga traditioner, kulturer med rötter i olika delar av världen, ett fritt och brett skapande med många olika samverkanspartners inom populär-musik, körmusik, dans, hantverk och mycket mer. Bilda famnar bland sina medlemsorganisationer tre kyrko-familjer – den frikyrkliga, den katolska, den ortodoxa och österländska – samt flera ekumeniska organisationer. Sammantaget ger vi med stolthet ett unikt och färgstarkt bidrag till den mångskiftande gruppen av studieförbund.

UNDER RUBRIKEN strategisk inriktning anger vi sedan sju områden som Bilda tydligt ska fokusera på under kommande år. Här lyfter vi fram ”tro och livstolkning som grund för existentiell hälsa”, vikten av att ”stärka folkbildningens ledare”, ”möta en ung generation och utveckla nya former” samt ”stärka deltagarkultur och kreativa uttrycksätt”. Men vi pekar också på behovet av att ”bidra till delaktighet, egenmakt och etablering”, främja en ”ökad digital delaktighet” och att kliva in i ett ”fördjupat ansvar för vår värld”.

Tillsammans ger de sju spåren i Bildas strategiska inriktning en god

grund för kommande verksamhetsplaner och konkreta handlingsplaner. Där kommer fokus ligga på vårt dagliga ”hur” – här i *Hållbart liv* ges riktningen för vårt ”vad och varför”.

DETTA DOKUMENT fastställs samma år som Bilda firar 75 år. Tillsammans får vi hämta kraft i vår historia och förbereda oss för framtiden. I en polariserad och orolig tid, där demokratin står under stark press, behövs folkbildning mer än någonsin. Någon sa att ”varje studiecirkel är ett fredsbygge i miniatyr”. Låt oss vila i den insikten. Det vi gör är djupt meningsfullt.

Vi vill rikta ett varmt och innerligt tack till alla er som på olika sätt deltagit i framtagandet av *Hållbart liv*! Ett omfattande arbete som detta blir aldrig färdigt, omständigheter förändras och nya behov blir uppenbara – men för nu är vår förhoppning att detta dokument ska bjuda på både riktning och inspiration.

Cecilia Hjorth Attefall
Förbundsordförande

Samuel Gustafsson
Förbundsrektor

Vision, uppdrag, verksamhetsidé och värdegrund

Bildas syfte och uppdrag

Studieförbundet Bildas syfte, grund, uppdrag och bildningssyn finns fastställda i dess **stadgar**, § 2 och 3. Med Bilda avses här, och i hela dokumentet, förbundet Bilda med sina medlemsorganisationer och regionala organ.

§ 2 Syfte och uppdrag

Studieförbundet Bilda ska med kristen livsåskådning som grund bedriva folkbildningsarbete som:

- svarar mot behov i kyrka och samhälle
- värnar individens integritet
- främjar människans förmåga
 - till självständigt ställningstagande
 - till skapande verksamhet
 - till samarbete och gemenskap
- stimulerar till ett ansvarigt engagemang i samhälls- och kulturliv.

I bildningsarbetet betraktas studieförbundets och medlemsorganisationernas respektive identitet och uppdrag som gemensamma tillgångar.

§ 3 Bildningssyn

Studieförbundet Bildas verksamhet vilar på folkbildningens grundsyn. Verksamheten är fri och frivillig och öppen för alla oavsett bakgrund och utbildning.

Verksamheten ska värna mångfalden och ett demokratiskt arbetssätt, stärka livslångt lärande och kulturell verksamhet samt stimulera ett aktivt kunskapsökande. Det stärker individens möjlighet att påverka både sin livssituation och samhällsutvecklingen.

I Bildas folkbildningsverksamhet är också mötet mellan människor viktigt. Det är i det ömsesidiga erfarenhetsutbytet och i den gemensamma reflektionen som de verkliga bildningsprocesserna äger rum.

Långsiktig
verksamhetsinriktning

Bildas vision, verksamhetsidé och värdegrund

Bildas vision

Med visionen klargör vi att Bilda ser på bildning som ett livslångt lärande och något vi gör tillsammans med andra.

Tillsammans bildar vi för livet

Verksamhetsidé

Bildas utgångspunkt är varje människas vilja och drivkraft. Hon längtar efter sammanhang, kunskap, skapande och livstolkning. Och efter gemenskap med andra.

Genom folkbildning vill Bilda möta behov i kyrka och samhälle och bidra med att stärka människors möjligheter till lärande och delaktighet, och att själva påverka sina liv. Bilda menar att detta sker genom att erbjuda mötesplatser där mening skapas,

personligheter formas och där bildningsprocessen stimulerar till samhällsförvandlande engagemang.

Bilda vill vara ett studieförbund som är berett att respektera olikheter och individers integritet och att låta detta färga organisationen.

Som studieförbund är Bilda genom sina medlemsorganisationer förankrat i tre kyrkofamiljer. Kyrkorna utgör en stor, mångfacetterad och livaktig rörelse i det svenska samhället. De är i sig rika bildnings- och kulturmiljöer, med olika former av spiritualitet. De är också aktiva aktörer i samhället med förmåga och vilja att möta olika behov hos människor – som gemenskap, livsmening och integrering i samhället. Bildas förankring i flera olika kyrkofamiljer utgör en del av Bildas särart och skapar unika möjligheter till möten och samarbeten över sociala och kulturella gränser.

Kultur är en självklar del i människors bildning och livstolkning. Den har sedan studieförbundets grundande varit en viktig del i verksamheten. Bilda vill ge människor möjlighet och utrymme att skapa tillsammans med andra och att odla sin kreativitet genom kulturens mångfald av språk. Bildas kulturverksamhet har en stor bredd och mångfald. Den kommer till uttryck inom medlemsorganisationerna och i samverkan med en rad kulturaktörer och grupper.

Bilda vill med folkbildning möta konkreta samhällsbehov och främja det självständiga ställningstagande som utgör fundament för vår demokrati. Genom folkbildning bidrar Bilda till att utjämna utbildningsklyftor, främja integration och skapa delaktighet. Denna verksamhet sker ofta i samverkan med medlemsorganisationer och andra aktörer i civilsamhället, men även med stat, kommuner och regioner.

Det är i den lokala verksamheten som folkbildningen gestaltas och tar form. Bilda har genom sina medlemsorganisationers och andra samverkanspartners lokala församlingar och föreningar en stark närvaro över hela landet.

Folkbildningen genomförs i hög utsträckning genom insatser av ideella ledare. Cirkelledarnas engagemang och folkbildningskunskap är

omistliga. Bilda vill förvalta studieförbundets starka folkrörelsearv som präglas av frivillighet, gemenskap och personligt engagemang. Vi vill samtidigt vara öppna för nya sätt att organisera och genomföra bildnings- och kulturverksamhet.

Värdegrund för Bildas folkbildning

Bildas värdegrund formas, som framgår av stadgarna, utifrån två perspektiv: en kristen livsåskådning och folkbildningens grundsyn.

Den kristna livsåskådningen har sin källa i kristen tro där människan ses som unik och skapad till Guds avbild. Kristen tro levs och uttrycks olika i olika kyrkor och kristna traditioner. Många av dessa finns representerade bland Bildas medlemsorganisationer. Som stadgarna understryker ses deras respektive identitet och uppdrag som gemensamma tillgångar vilket avspeglas i Bildas rika folkbildningsarbete.

I förbundet lever olika traditioner och personliga förhållningssätt och trosuppfattningar sida vid sida, i ömsesidig respekt och i möten som också utmanar och fördjupar den gemensamma förståelsen av tillvaron. Folkbildningens grundsyn innebär att verksamheten är fri och frivillig och öppen för alla oavsett bakgrund och utbildning. Verksamheten ska värna

mångfalden och ett demokratiskt arbetssätt, som stärker individens möjlighet att påverka både sin livssituation och samhällsutvecklingen.

Med utgångspunkt från värdegrunden har Bilda genom åren prövat att formulera en mångfaceterad men sammanhållen människosyn, kunskapssyn, bildningssyn och kultursyn. Sådana texter blir aldrig kompletta. De utgör alltid underlag för fortsatta samtal. Här nedanför anges några för Bildas värdegrund centrala delar. Underlag för fortsatt reflektion finns i andra dokument.¹

MÄNNISKANS VÄRDE och värdighet är okränkbart. Hon är – det räcker. Varje människa har rätt till respekt oberoende av förmåga. Människan är ett mål i sig, aldrig ett medel för att uppnå ett syfte.²

KUNSKAP växer i samspel. Lärprocesser är i hög grad kollektiva. Nya kunskaper och insikter uppstår i dialog mellan individer. Kunskap föds och växer i det gemensamma sökandet efter det som är sant, rätt och gott. I människans möte med det obekanta och/eller obekväma i henne själv och i omgivningen utmanas hennes uppfattningar och kunskap.

FOLKBILDNINGEN har sin grund i människors frivilliga engagemang och lust att lära och skapa för sin egen personliga utveckling, utan krav på prestation, nytta eller särskilda kompetenser.

KULTUREN är en stark kraft i samhälls- och demokratibygget. När människor ges möjlighet och utrymme att odla sin kreativitet och sina konstnärliga uttryckssätt, på egen hand eller tillsammans med andra, ökar också deras delaktighet och medbestämmande i samhället.

1. Rapport från en idéprocess.

2. Bildas idéskrift *Olikheter – en tillgång i praktiken* (2013)

FRIZON • SAMSPEL • PERSPEKTIV

Bildas folkbildnings- pedagogik – som tre kärnvärden

Bildas folkbildande verksamhet präglas av tre specifika kärnvärden: *Samspel*, *Perspektiv* och *Frizon*. Dessa tre utgör Bildas organisationskultur och fungerar som pedagogiska ledstänger och riktmärken. De utgör alltid en samverkande helhet och ska tillämpas i ljuset av Bildas övergripande uppdrag.

SAMSPEL betyder att vi vill stärka det kreativa samspelet mellan individ, grupp och samhälle. Samspel uppstår och är viktigt i både stora och små sammanhang: när vi spelar och skapar tillsammans, när Bilda samarbetar med sina samverkanspartner. I grunden handlar det om att *agera* i världen.

PERSPEKTIV Att ha eller få perspektiv handlar om att vidga sina vyer, få mer kunskap om något genom att betrakta det från ett annat håll, genom någon

annans ögon. Det betyder att vi lär oss att vi upplever världen olika utifrån våra olika erfarenheter. Och att vi kan ändra oss i ljuset av nya insikter. I grunden handlar det om vår förmåga att *förstå* världen.

FRIZON En frizon är en plats och ett klimat där människor upplever att de kan vara sig själva utan rädsla att bli censurerade eller ifrågasatta. När vår verksamhet präglas av frizon blir *olikheter en tillgång i praktiken*. Det finns utrymme för individer och grupper att vara sig själva och uttrycka sin identitet. I grunden handlar det om rätten att få *vara* i världen.

Organisation och särart

Studieförbunden växte fram för cirka 100 år sedan i en samverkan mellan folkrörelser och det offentliga Sverige i syfte att stärka demokrati, höja utbildningsnivå och stimulera kulturliv.

STUDIEFÖRBUNDET BILDA har sina rötter i den folkbildningstradition som kom till uttryck i den svenska frikyrkorörelsen under 1800-talets andra hälft. Bland förbundets medlemsorganisationer idag finns de flesta av de kyrkor som uppstod ur denna rörelse och deras ungdomsförbund, tillsammans med ortodoxa och österländska kyrkor, Stockholms katolska stift och olika ekumeniska organisationer. Ur denna mylla har Bilda med sin specifika särart vuxit fram och utvecklats.³

Medlemsorganisationer och samverkanspartner

I Bildas stadgar slås fast att ”i bildningsarbetet betraktas studieförbundets och medlemsorganisationernas respektive identitet och uppdrag som gemensamma tillgångar”. Formuleringen pekar både på närhet och avstånd och beskriver komplexiteten i att vara ett förbund. Studieförbundet kan betraktas både som en egen aktör och som en gemenskap.

När medlemsorganisationerna samlas kring bildningsuppdraget ÄR man Bilda tillsammans. Detta ”större vi” berikas i sin tur av samverkan med en lång rad andra aktörer. All den breda och öppna verksamheten i Bilda har sin grund i medlemsorganisationernas formulerade vilja i stadgar och stämmobeslut om studieförbundets långsiktiga verksamhetsinriktning. Det gäller således all den verksamhet som sker tillsammans med medlemsorganisationerna och verksamhet med andra aktörer, som organisationer, festivaler, klubbar och fria grupper.

Samverkan med medlemsorganisationer och samverkanspartner bygger på nära relationer och ett ständigt pågående samtal och samråd, både på nationell och lokal nivå. Det bygger på lyhördhet och förankring i medlemsorganisationernas och samverkansparternas verksamhet och behov.

3. Läs om Bildas historia i boken *Rum för möten* (2022)

Samverkan med stat, kommuner och regioner

Alla studieförbund verkar inom ramen för den av riksdag och regering fastställda folkbildningspolitiken.

OFFENTLIG FINANSIERING skapar goda förutsättningar för Studieförbundet Bildas omfattande uppdrag, att med folkbildning möta behov i kyrka och samhälle.

Ett grundläggande motiv för offentligt stöd till folkbildningen är dess bidrag till en demokratisk utveckling av samhället. Det folkbildningspolitiska målet är att ”Folkbildningen ska ge alla möjlighet att tillsammans med andra öka sin kunskap och bildning för personlig utveckling och delaktighet i samhället.”⁴

STATEN ANGER följande syften med stödet till folkhögskolor och studieförbund, syften som står i samklang med Bildas grundläggande uppdrag:

- stödja verksamhet som bidrar till att stärka och utveckla demokratin,
- bidra till att göra det möjligt för en ökad mångfald människor att påverka sin livssituation och skapa engagemang att delta i samhällsutvecklingen,
- bidra till att utjämna utbildningsklyftor och höja bildnings- och utbildningsnivån i samhället,
- bidra till att bredda intresset för och öka delaktigheten i kulturlivet.

VID SIDAN AV det generella folkbildningsanslaget anslår staten periodvis särskilda medel för specifika insatser, som utgår från tydligt definierade samhällsbehov. Här kan Bilda, liksom andra studieförbund, utgöra en betydelsefull aktör och resurs.

Denna samverkan mellan det offentliga och studieförbunden har funnits sedan lång tid tillbaka. Bilda betraktar riktade medel och extern finansiering som viktiga bidrag för att fullfölja det folkbildningsarbete som förbundet åtagit sig att genomföra.

Det ger förutsättningar att tillsammans med medlemsorganisationer och samverkanspartner verka för att möta behov i samhället, exempelvis för att minska klyftor och stärka integrationen.

I Bildas interna dokument *Vägledande principer för externt finansierade utvecklingsprojekt* anges förutsättningar och principer för denna typ av finansiering. Dokumentet gäller även som styrmedel när Bilda verkar i projekt finansierade av externa projektmedel. Syftet är här att genom en bred aktörssamverkan och olika finansieringsvägar ta vara på de synergieffekter som uppstår i samarbetet och som stärker Bildas uppdrag och verksamhet.

4. Regeringens proposition 2013/14:172, *Allas kunskap – allas bildning*.

Aktör och röst för folkbild- ningens roll

BILDA STRÄVAR efter att vara en aktör och konstruktiv röst där folkbildningens framtida roll och utrymme diskuteras.

BILDA VILL genom folkbildning rusta individer och medlemsorganisationer att delta i det offentliga samtalet utifrån universella värden som frihet, rättvisa och mänsklig värdighet – och en djup förståelse av mänskliga rättigheter. Bilda bidrar också med arenor för möten mellan kyrkor och traditioner samt för samspel kyrkor och samhälle emellan.

Några övergripande perspektiv för Studieförbundet Bilda

Bildas långsiktiga verksamhetsinriktning utgår från ett antal övergripande värden och ansatser.

Existentiella perspektiv

Bildas verksamheter ska förknippas med reflektioner om livet. I Bilda skapas rum för existentiella frågor. Det sker i studiecirklar, samtalsgrupper, seminarier, konserter och samtal i det offentliga rummet.

Bilda har lång erfarenhet och nära kopplingar till ett livstolkande och existentiellt språk och står med sin särart väl rustat att möta människors livsfrågor.

Förbundet har valt att organisera sig i fältet mellan olika tros- och kulturtraditioner. Den spänning som uppstår när kulturer, traditioner eller trosinriktningar möts är en omistlig del av Bildas identitet.

Mångfald och frihet

Bildas utgångspunkt och erfarenhet är att olikheter berikar och är en tillgång för samhället i stort, och nödvändiga för en fri och fungerande demokrati.

Mångfald skapas när människor med olika kulturella och religiösa traditioner möts i dialog – med ömsesidig respekt – och övar sig i att hantera dilemman och oförenliga perspektiv. Detta är en nödvändighet i ett alltmer polariserat samhällsklimat och en självklarhet för värnandet av religions-, yttrande- och åsiktsfrihet.

Bilda ska värna kulturell frihet, något som är mer än individens rättigheter. Begreppet syftar också på grupperns rätt och frihet att samlas och tillsammans uttrycka sin identitet och bli bemötta med respekt.⁵ I Bilda finns utrymme att skapa samarbeten med alla individer och grupper som vill verka i överensstämmelse med Bildas grundläggande uppdrag och värdegrund. Bilda motsätter sig all form av diskriminering och kränkande särbehandling.⁶

Tillgänglighet och relevans

Olika former av begränsningar för människors gemenskap och delaktighet behöver alltid utmanas och i möjligaste mån övervinnas. Det kan handla om funktionsnedsättningar, geografiska förutsättningar eller särbehandling på grund av kön, etnicitet, ålder, religion, sexuell läggning eller annan möjlig diskrimineringsgrund.

5. Bildas idéskrift *Olikheter – en tillgång i praktiken*, sid. 63 (2013)

6. Se vidare dokumentet *Värderings- och rättighetsfrågor i Bilda*.

Det handlar också om att genom tillgänglig folkbildning och digital kunskap skapa inkludering i ett digitaliserat samhälle.

Demokrati

Mötesplatser för gemenskap, samtal och utbyte av åsikter utgör grunden för deltagardemokrati. Bilda ska bidra till förståelse för hur demokrati fungerar i praktiken och uppmuntra till delaktighet i demokratibygget. Studieförbundet ska erbjuda människor verktyg och mötesplatser och trygga rum. Vi ska sträva efter en jämlik bildnings- och kulturverksamhet för att bidra till ett inkluderande och jämlikt samhälle.

Globala perspektiv

Folkbildning i vår tid måste rymma ett globalt förhållningssätt. Det gäller inte minst frågor kring klimatförändringar, migration, social och ekonomisk hållbarhet och så vidare, där de globala målen i FN:s Agenda 2030 utgör en viktig grund.

Med kyrkor och kristna organisationer som medlemsorganisationer präglas Studieförbundet Bilda alltsedan starten av det internationella engagemang och de nätverk som dessa är del av. Bildas studiecenter i Jerusalem utgör i detta sammanhang en unik mötesplats för samtal och reflektion i internationella frågor.

Strategisk inriktning för åren 2023–2026

Tillsammans bildar vi för hållbart liv

Tillsammans bildar vi för hållbart liv. Så formulerar Bilda den långsiktiga verksamhetsinriktningen för strategiperioden 2023–2026.

Den utgår från Bildas övergripande vision – Tillsammans bildar vi för livet.

UTIFRÅN DE BEHOV som präglar vår nutid och framtid vill Studieförbundet Bilda bidra till det hållbara livet.⁷

Hållbarhetsfrågor är ständigt aktuella i människors liv. Det handlar om det egna livet och den existentiella hälsan, om livstolkning och tro,

mening och sammanhang – och om hopp. Det handlar om samspelet med andra och att vara en del i gemenskaper och i samhället samt i det ständigt pågående demokratibygget. Det handlar om att leva i samklang med naturen, på ett sätt som bidrar till hållbar utveckling som ger kommande generationer möjligheter till hållbart liv.

7. Se bilaga för Omvärldsanalys.

I begreppet hållbart liv finns flera dimensioner: social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet liksom existentiell och andlig. Här ryms samtidigt flera perspektiv: människa, samhälle, klimat och miljö – och samspelet däremellan. I dag ser vi en välkommen global samling kring de av FN formulerade globala målen i Agenda 2030. Och vi kan konstatera att i kristen livsåskådning, som utgör grund för den folkbildningsverksamhet som Bilda bedriver, finns ett självklart famnande av hållbarhet som en grundkomponent.

Människors medvetenhet om klimat och hållbarhetsfrågor ökar i

hela samhället. Den interreligiösa såväl som den ekumeniska miljö- och klimatrörelsen växer både i Sverige och internationellt. Hos många människor väcker klimatförändringarna existentiella frågor, oro och även uppgivenhet. Men handlingskraft kan också födas ur oro och rädsla. Bilda ska skapa möjlighet och rum för ökad kunskap, konkret handling och för reflektion över de existentiella frågor som klimatförändringarna väcker.

Strategiska verksamhetsinriktningar

Här beskrivs Bildas strategiska inriktningar av verksamheten för åren 2023–2026. Dessa ligger till grund för planering av verksamhet i Bilda, såväl på gemensam nationell nivå och i regionerna. I verksamhetsplaneringen konkretiseras inriktningen i praktiska planer och aktiviteter. Där anges mer konkret hur. Här anges bara riktningen.

Obs. Numreringen av verksamhetsinriktningar ska underlätta läsningen, inte ses som rangordning av prioriteringar.

Tro och livstolkning som grund för existentiell hälsa

Några exempel:

- Existentiell hälsa med särskilt fokus på ungdomar, unga vuxna och seniorer.
- Värna religionsfrihet och övertygelsefrihet.
- Skapa mötesplatser där människor i samtalet ser nya perspektiv och lösningar på gemensamma utmaningar.
- Vara en partner när kyrkor söker stöd i att lyfta svåra livsfrågor och organisatoriska utmaningar.

DEN EXISTENTIELLA hälsodimensionen ska vara en av Bildas prioriterade verksamhetsinriktningar. Existentiell hälsa har bland annat definierats av Världshälsoorganisationen WHO i åtta punkter och handlar om hur vi tänker, känner och handlar: om sammanhang, tillit, livsmening, upplevelse av helhet, harmoni, inre lugn, förundran och förhoppning.

Klimatförändringar och andra hållbarhetsfrågor utmanar vår tillvaro och väcker många existentiella frågor hos människor. Som folkbildningsaktör vill Bilda bidra med verktyg för människor som kämpar med utanförskap, ensamhet och psykisk ohälsa. Existentiella frågor är viktiga för människor i alla åldrar, men Bilda ska ha särskilt fokus på ungdomar, unga vuxna och seniorer. Bildas folkbildning bygger på en tro på det livslånga lärandet och möten över generationsgränser.

För unga ska Bilda bidra till att öka kunskapen om psykisk ohälsa, minska stigman och stärka beredskapen att agera när man själv eller någon i ens närhet drabbas av psykisk ohälsa. Det är av stor vikt att sprida kunskap och förmedla hopp; att bidra till att stärka människor i att hantera livet.

I en alltmer komplex omvärld blir behovet av att tolka sitt liv, sin samtid och sin omvärld allt större. I tider av kris, oro och konflikt aktualiseras många av de stora livsfrågorna om liv,

död, identitet, relationer och framtid. Samtidigt har det sekulariserade samhället blivit mångreligiöst, vilket gör att frågorna om religion och tro på nytt blivit mer centrala. Bilda ska skapa mötesplatser där människor i samtalet ser nya perspektiv och lösningar på våra gemensamma utmaningar.

BILDA SKA med sin folkbildningspedagogik vara en partner när kyrkor söker stöd i att lyfta svåra livsfrågor och organisatoriska utmaningar. Bilda ska ge verktyg för att fungera och verka som en minoritet i en majoritetskultur. Religionspedagogik är här ett område som Bilda med sina medlemsorganisationer kan utveckla verksamhet kring.

Bilda ska värna religionsfrihet och övertygelsefrihet samt verka för en fördjupad kunskap om kristen tro och religiösa rörelsers roll och betydelse för enskilda människor och samhället. Bilda ska sträva efter att vara lyhörda och ge rum för respektive kyrkas särart. Studieförbundet ska fördjupa förståelse för tro och tradition i vår samtid.

I ett kyrkolandskap i stark förändring ska Bilda möta nya församlingar utan självklar hemvist i de traditionella kyrkofamiljerna. Bilda ska bistå kyrkor i deras integrationsarbete och stärka deras roll i civilsamhället.

Möta en ung generation och utveckla nya former

Några exempel:

- Särskilt fokus på att tillvarata unga människors engagemang och forma folkbildningen tillsammans med dem.
- Utmana unga att anta ledarroller och erbjuda verktyg för detta.
- Folkbildningens prestationsfria kulturverksamhet behöver i högre grad nå denna målgrupp för att bidra till ett meningsfullt liv.

DET ÄR KOMMANDE generationer som ska bära det hållbara samhället vidare in i framtiden. Bilda behöver möta generation Z (födda 1995–2012) med relevant folkbildning. Många barn och unga i samhället lever i utanförskap och behöver erbjudas meningsfull fritid. Folkbildningens prestationsfria kulturverksamhet behöver i högre grad nå denna målgrupp för att bidra till ett meningsfullt liv.

Unga människor brottas med livets stora frågor. Här kan folkbildningen möta behov och ge möjligheter att påverka sin egen livssituation på ett sätt som gynnar både den egna hälsan och samhället.

DET FINNS BEHOV av att nå ut med kunskap om vad folkbildning är och på vilket sätt det bygger människor och samhälle, till en ny generation inom våra medlemsorganisationer och i samhället i stort. Unga människor brinner för olika frågor och har ett samhällsengagemang, men inte alltid på ett traditionellt sätt. Bilda ska i högre grad ha ett särskilt fokus på att tillvarata unga människors engagemang och forma folkbildningen tillsammans med dem eftersom dess nuvarande strukturer och organisationsformer inte alltid passar unga människors livs- och beteendemönster. Bilda ska finnas där unga befinner sig, både i fysiska och digitala rum.

Bilda vill uppmuntra unga människor att engagera sig i föreningar och på så sätt bidra till ett stärkt demokratiskt civilsamhälle. Många föreningar ser behov av ett generationsskifte av både ledare och deltagare. Unga människor vill utmanas och växa som ledare. Här ska Bilda utmana unga att ta ansvar genom att leda andra. Vi ska stödja och ge verktyg för ledarutveckling och verka för mentorskap mellan äldre och yngre ledare.

Det finns ett stort bildningsbehov i kyrkorna där många unga människor har bristande kunskap och insikt om sin egen religiösa och kulturella tradition. Bilda ska verka för att unga människor får fördjupa sig i sina olika traditioner och samtala om hur man kan vara kristen i en sekulariserad värld.

Stärka folkbildningens ledare

Några exempel:

- Värna olika ledargrupper utifrån deras behov.
- Erbjud inspiration och verktyg för unga ledare inom folkbildningsverksamheten.
- Utveckla digitala möjligheter för att på ett enklare och mer tillgängligt sätt finnas nära ledare.

BILDAS FOLKBILDNINGSVERKSAMHET genomförs i hög utsträckning av ideella cirkelledare inom medlemsorganisationer, samverkansparter och fria grupper. Vi ska värna om alla de olika ledargrupper som finns inom Bilda och stödja deras gemensamma utveckling och specifika behov. Alla Bildas ledare är nyckelpersoner och ska erbjudas inspiration, utveckling och fördjupning till exempel inom religionspedagogik, processledning och konflikthantering.

Bilda ska ha särskilt fokus på att nå nya unga ledare och erbjuda dem inspiration och utveckling som demokratiska ledare och i folkbildningsverksamheten. För att främja både återväxt och generationsväxling bland ledare, ska Bilda aktivt verka för att unga personer växer in i olika ledarroller.

FOLKBILDNINGENS METODER och pedagogik ska bidra till att upprätthålla demokratiska former och hjälpa ledarna att skapa möten med god deltagarkultur. Bilda ska utveckla digitala möjligheter för att på ett enklare och mer tillgängligt sätt finnas nära sina ledare. Den digitala folkbildningen som Bilda erbjuder gör det möjligt att utöva sitt ledarskap på nya sätt utan geografiska gränser. Detta ska utvecklas med relevanta verktyg och pedagogik, parallellt med möten i mer traditionella former.

Stärka deltagarkultur och kreativa uttryckssätt

Några exempel:

- Utveckla ändamålsenliga, tillgängliga och kvalitativa verktyg och miljöer som ger människor möjlighet att skapa och utöva kultur tillsammans med andra.
- Vara lyhörda, nyfikna och inkluderande för nya kulturuttryck.
- Värna den breda kulturverksamhet som sker tillsammans med medlemsorganisationer, på olika kulturarenor och ihop med fria grupper.
- Koppla kulturskapande och kulturarrangemang till livstolkning och existentiella frågor.

MÄNNISKOR BEHÖVER goda förutsättningar för att söka sin identitet, vara kreativa och medskapande. Det handlar om möjligheter att uttrycka sig, dela sin berättelse, känna delaktighet och hitta sin plats i livet och i samhället. Inte minst är detta ytterst angeläget när det gäller ungdomar och unga vuxna. Här ska Bilda med sin kulturverksamhet spela en aktiv roll. Bilda ska utveckla ändamålsenliga, tillgängliga och kvalitativa verktyg och miljöer som ger människor möjlighet att skapa och utöva kultur tillsammans med andra.

Den centrala kraften i arbetet med kultur och kreativitet är deltagarkultur och medskapande. Bilda ska bredda och fördjupa kulturarbetet såväl geografiskt som inom olika genrer med beredskap för en stor bredd av kulturyttringar. Den kulturella friheten är viktigare än någonsin för att bevara ett demokratiskt samhälle.

BILDA SKA FORTSÄTTA att värna om den breda kulturverksamheten som sker tillsammans med medlemsorganisationer, på olika kulturarenor och i fria grupper. Bandverksamheten, folkmusik och körsång är och kommer alltjämt vara stora områden inom studieförbundet.

Bilda ska fortsätta att fördjupa kunskapen och medvetenheten om kulturens roll i kyrkan. Kulturella

uttryck har där, tillsammans med det talade ordet, en stor betydelse för människors livstolkning och vilja att gestalta tro.

Bilda ska utveckla och erbjuda mötesplatser för olika kulturella utbyten lokalt, nationellt och internationellt. Som folkbildningsorganisation ska Bilda fortsätta att vara ett alternativ till den kommersiella kulturscenen.

Bilda vill bidra till arbetet för bättre folkhälsa, där kulturen spelar en erkänt viktig roll. Den ska vara tillgänglig för alla oavsett bostadsort, språk, funktionsvariation eller annat som påverkar förutsättningarna till delaktighet. Kulturen ska göras tillgänglig på fysiska och digitala arenor, för att nå och möta målgrupper som vi av olika skäl inte når via fysiska kulturarrangemang.

Bilda vill koppla kulturskapande och kulturarrangemang till livstolkning och existentiella frågor och skapa mötesplatser för detta, där kultur och reflektion går hand i hand. En del av detta är att lyfta kulturens betydelse för den existentiella hälsan.

Bidra till delaktighet, egenmakt och etablering

Några exempel:

- Möta människor i social utsatthet och skapa verksamhet som ger enskilda personer och grupper möjligheter att påverka sin egen livssituation.
- Erbjuda folkbildningsverksamhet i utanförskapsområden för att bidra till ökad egenmakt.
- Med fokus på integration utveckla nya innovativa arbetsformer.

BILDA SKA BIDRA till individens ökade delaktighet i samhället med fokus på hållbarhets-, demokrati- och rättighetsfrågor. Hit hör också tillgång till kultur, hälsa och en meningsfull fritid. Studieförbundet ska verka för en hållbar livsstil samt höja kunskapsnivån om mänskliga fri- och rättigheter.

ATT KÄNNA TILLHÖRIGHET i samhället och på lika villkor kunna delta i samhällslivet är en förutsättning för ett hållbart liv. Det påverkar även möjligheter att delta i arbetslivet. Detta är av positivt värde för både den egna hälsan och samhället. Bilda ska möta människor i social utsatthet och skapa verksamhet som ger enskilda personer och grupper möjligheter att påverka sin egen livssituation.

I utanförskapsområden finns Bilda genom sina medlemsorganisationer och samverkansparter. Tillsammans ska vi erbjuda folkbildningsverksamhet som skapar mening och egenmakt. Här har Bilda viljan och kapaciteten att nå nya målgrupper med folkbildningens möjligheter.

Bildas unika nätverk av nationella och lokalt förankrade ideella organisationer ger oss möjlighet att finnas i hela landet och möta komplexa samhällsutmaningar. Bilda ska etablera nya former av samverkan med föreningar och offentliga aktörer

för att nå fler. Externa projektsamarbeten ger nya perspektiv och samspekar med folkbildningen, vilket öppnar för att möta nya målgrupper. Med fokus på integration och individers vägar till egenmakt ska Bilda utveckla nya innovativa arbetsformer, till exempel i form av socialt företagande och uppdragsverksamhet.

Bildas verksamhet ska ge människor som är nya i Sverige möjlighet att etablera sig genom att skapa känsla av sammanhang. Särskilt fokus läggs på att göra verksamheten tillgänglig i glesbygd liksom för människor som lever i utsatthet och utanförskap. Hit räknas även personer som är korttidsutbildade, utrikes födda eller personer med funktionsnedsättning.

Utifrån Bildas syn på det livslånga lärandet främjas ett hälsosamt åldrande där seniorer är centrala och där folkbildningens gemenskaper kan bryta den ofrivilliga ensamhet många äldre lever i.

Ökad digital delaktighet

Några exempel:

- Öka människors digitala färdigheter och skapa delaktighet i den digitala världen.
- Erbjud digital folkbildningsverksamhet för att lättare nå målgrupper som har svårt att mötas fysiskt, eller för att de föredrar den formen.
- Väcka medvetenhet och skapa samtal kring existentiella och etiska aspekter av den digitala vardagen.

ATT MINSKA DEN digitala klyftan är en demokratifråga och en folkbildningsuppgift. Bilda har en uppgift att öka människors digitala färdigheter och skapa delaktighet i den digitala världen. Bilda ska med folkbildning möta problematiken med mobbning, jagandet efter bekräftelse och stress skapad av orealistiska bilder av hur man "borde" vara för att vara lyckad och lycklig. Detta ska ske genom att väcka medvetenhet och skapa samtal kring existentiella och etiska aspekter av den digitala vardagen.

En alltmer nischad och avskärmd information på nätet (så kallade filterbubblor) och förekomsten av falska nyheter ("fake news") riskerar att leda till minskad kunskap om världen, ökat främlingskap och rädsla för "den andre". Bilda ser därför ett behov av folkbildning kring digital uppförandekod och vikten av källkritik. Folkbildningen kan såväl motverka konspirationsteorier och näthat som bidra till att bryta ensamhet.

Bilda ska uppmuntra till att delta vid ickekommersiella digitala mötesplatser för att på så vis mötas över invanda gränser. Bilda ska erbjuda digital folkbildningsverksamhet för att lättare nå målgrupper som har svårt att mötas fysiskt, eller för att de föredrar den formen. Efterfrågan av det hybrida formatet ökar, där deltagare möts i det fysiska rummet samtidigt

som deltagande sker på distans. Här finns möjlighet att i högre grad sända och sprida kulturarrangemang som sker via olika sociala plattformar, till exempel YouTube och Facebook för att nå fler.

ALLA MÄNNISKOR ska ha samma rätt och möjlighet att delta och vara inkluderade i ett digitalt samhälle. Ny teknik och nya tillämpningar påverkar människors relation till olika samhällsfunktioner och förutsätter att människor fortsätter att lära för att klara av vardagliga göromål. För att minska utanförskap och utsatthet ska Bilda tillgängliggöra och erbjuda folkbildning som utvecklar människors digitala färdigheter och förmågor.

Fördjupat ansvar för vår värld

Några exempel:

- Möta människors stora engagemang för klimatet och att leva hållbart, både som privatpersoner, i gemenskaper och i samhället.
- Medaktör i skapande av global utblick och internationella mötesplatser.
- Höja kunskap och stärka handlingskraft kring klimatavtryck och hållbar konsumtion.

BILDA SKA MÖTA människors stora engagemang för klimatet och att leva hållbart, både som privatpersoner, i gemenskaper och i samhället. Genom folkbildning ska möjligheter och rum skapas för ökad kunskap, konkret handling och reflektion över de existentiella frågor som klimatförändringarna väcker.

Bilda ska folkbilda om frågor och verksamheter som rör olika hållbarhetsaspekter. Det sker med avstamp i *Agenda 2030*, de globala mål för hållbar utveckling som antogs av FN:s generalförsamling 2015, som omfattar de övergripande målen att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen. Många av Bildas medlemsorganisationer har redan lång erfarenhet av att arbeta med olika hållbarhetsfrågor, inte minst ur ett internationellt rättviseperspektiv. Det sker såväl lokalt som internationellt. I detta vill Bilda vara en självklar samverkanspart och medaktör i skapande av global utblick och internationella mötesplatser. De globala utmaningarna – som migrationsströmmarna, resursförskjutningar och internationella konflikter – är en självklar del av folkbildningsarbetet.

BILDA SKA OCKSÅ med folkbildning vara ett stöd i kyrkornas arbete kring hållbarhet ur ett teologiskt perspektiv utifrån människovärdesprincipen och den kristna förvaltarskapstanken som framhåller människans ansvar att väl förvalta jorden.

Bilda ska sträva efter att höja kunskap och stärka handlingskraft kring klimatavtryck och hållbar konsumtion. Det kan handla om hållbar livsstilsförändring, hushållande med resurser, återbruk, återvinning och cirkulär ekonomi. Det kan också handla om hur materiellt kulturarv och hur människors kultur, identitet och traditioner påverkas när fysiska platser påverkas av klimatförändringar.

Relaterade dokument

Som grund för Bildas verksamhetsinriktning *Hållbart liv* finns en rad dokument som utgör grund och riktning för Bildas verksamhet och förbundsstyrelsens arbete.

- Förbundsstadgar för Studieförbundet Bilda för kyrka och samhälle (2018)
- Huvudföreskrift för Studieförbundet Bilda för kyrka och samhälle. (2021-05-28)
- Värderings- och rättighetsfrågor i Bilda (2021-02-05)
- Grunddokument för Swedish Christian Study Centre (2016-09-09)
- Studieförbundet Bildas religionspedagogiska skriftserie. *Att se är att lära* (2010)
- Bildas idéskrift *Ingen växer utan möten. Om kunskapens och bildningens innebörder* (2003)
- Bildas idéskrift *Det sanna, Det goda, Det sköna* (2003)
- Bildas idéskrift *Deltagandets konst. En kulturpolitik för folkbildningen.* (2011)
- Bildas idéskrift *Olikheter – en tillgång i praktiken* (2013)

